

מסורת הש"ס

רש"י

הגודר מן המבושל פרק ישי נדרים

ר"ן

נב.

עין משפט
נר מצוה

(א) כגדר המשנה הג' עלי,
(ב) [ג'ל שאלה] (ג) [פ'
הר"ן על סוף המשנה תמלא
בע"ז] (ד) ק"א שאין
(ה) צינור הנקרא כדור.
(ו) [ג'ל שאין] (ז) תיבת
הש"ס נמחק. רש"י.
(ח) [דף ג'ט].

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבי טרפון בצינור
לכ"ל ואת ב' נמחק:
(ב) שם שאנינו טועם:
(ג) רש"י ד"ה כן הדבר
שאמר ה"ק וחס"כ מ"ה
שאמר כשר זה עלי
לשאלה כן ב"ל ותיבת
ש"ס נקדשה נמחק:

גליון הש"ס

בחר"ן ד"ה וקשיא לוח
ב"ח אלא אחר חילוק
בא"ה. ע"י בהר"ן לקמן
דף ע"ב ג' ד"ה שאלו גבי
מעשר:

לעני רש"י

פונדליר"ש
[פונדליר"ש].
שמונים, משקנים.

תוספות

ר' יהודה אומר. דכבר ה"א
ועמיה: אומר ר' אבהו
ואמר ר' אבהו. פירוש דבי רבי
דכשר שאני טועם אסור
בטעם ה"א אסור שאני
אסור ונמנה נמי הכי הוא
כי קא מיבעי ליה בשאני
אסור בשאני טועם דוקא
או לא דוקא וכן לענין
שקול שאני טועם: אבדור
לו בן הדבר. שאסורין
אפילו ב"ט שנתבטלו ע"ס
הכשר ואימתי בזמן שאמר
כשר זה עלי דמשמע היא
וטעמה שהגודר מן הדבר
שאמר דבר זה עלי וכו':
הגודר בין מותר
בהבשיל. כרגנן דלר"י
אסור: קונם יין זה וכו'
אבדור א"ש בו ב"ט.
וא"ת כי נמי אין בו ב"ט
דקוממות הו' דבר ש"ס לו
מתירין כדאמרין בשליה
פירקין דלקמן וי"ל דחומר
דבר ש"ס לו מתירין א"ת
טובא אלא כמין מניין אכל
כמין בשאני מנין אפילו י"ס
לו מתירין בטל בששים וכן
משמע בשמעתין דכ"ל
[לקמן דף נ"ח].

מותר ברטוב ובקיפה. קיפה היינו דק דק של כשר שיוצא לשולי קדרה: **אמר רבי יהודה מעשה ואסור עלינו כו'.** לסייע לר' יוסי מייתי **הך עובדא:** אמרו לו. בעלי מחלוקתו של רבי יוסי: **כן הדבר.** כמו שאתה מעיד. אבל אין זו ראייה שלא אסור רבי טרפון אלא בזמן שאמר כשר זה עלי דכיון דלמחר זה שיהא אנפשיה חתיכה דאיסורא ואסור בינא ממנו: **שהגודר מן הדבר.** כלומר דבר זה: **ונסעדר באחר א"ס יש צו בנותן טעם.** א"ס יש צו בנותן טעם כדליתא בליתא ש"ס של היתר ה"א אסור: וקשיא להו לרבותא ו"ל היכי אמרינן הכא דא"ס יש צו בנותן טעם אסור דמשמע הא

מותר ברטוב ובקיפה ור' יהודה אומר. אמר רבי יהודה מעשה ואסור ^(א) עלינו רבי טרפון ^(ב) בבבצים שנתבשלו עמו אמרו לו כן הדבר ^(ג) אימתי בזמן ^(ד) שיאמר בשר זה עלי שהגודר מן הדבר ונתערב באחר א"ס יש בו בנותן טעם ^(ה) אסור ^(ו) הגודר מן היין מותר בתבשיל שיש בו טעם יין אמר קונם יין זה ^(ז) שאני טועם ונפל לתבשיל א"ס יש בו בנותן טעם הרי זה אסור: **גמ'**

אפילו דבר ש"ס לו מתירין כדליתא בליתא ש"ס של היתר ה"א אסור: **גמ'** (פ"ג מ"י) הנותן שאור מעיסת חטים לתוך עיסת האורז א"ס יש זה טעם דגן חייבת וא"ס לאו פטורה א"כ למה אמרו הטבל אסור ככל שהוא צמינו ושלל צמינו בנותן טעם וטבל דבר ש"ס לו מתירין הוא ואפ"ה קמי' דשלל צמינו בנותן טעם. ור"ה איתא בהדיא בירושלמי [דפירקין ה"ד] דגרסי' תמן זה הכלל היה ר' שמעון אומר משום ר' יהושע כל דבר ש"ס לו מתירין כגון טבל ומעשר שני והקדש וחדש לא נתנו צו חכמים שיעור אלא מין צמינו במשהו ושלל צמינו בנותן טעם וכל שאין לו מתירין כגון תרומה וכו' מין צמינו ושלל צמינו בנותן טעם הלן נדרי מה את עבד לון כדבר ש"ס לו מתירין או כדבר שאין לו מתירין [מסתברא מעבדינן כדבר ש"ס לו מתירין] דמנינן תמן שחוקן עוקר הכדר מעיקרו וכו' והא מתנינא עבדא לון כדבר ^(א) [ש"ס] לו מתירין דמנינן שהגודר מן הדבר ונתערב באחר א"ס יש צו בנותן טעם אסור דמנינן צמינו בשאנינו מנין ^(ב) [ש"ס] לו מתירין והרי זה מפורש כמו שכתבנו. ולפיכך הקשו על הרב אלפס ו"ל שמתבטל בליתא דפ' גיד הנשה צנינן פת שאפאה עם הל"ל בתנור דמאי דלמרינן דאסור לאכלה כמותה א"ל על גב דק"ל דריחא לאו מילתא היא היינו טעמא משום דהוי דבר ש"ס לו מתירין דהא מ"ל למיכלה כהדי כשרא ומשום הכי אפילו צאלק לא צטיל לא צטיל ואי אפשר כמו שכתבנו בראיות ברורות. ואמרו שאפשר שמתן הרב ו"ל על אותה שאמרנו דפ' משילין ^(ב) גבי האשה ששאלה מים ומלח לעיסתה הרי היא כרגלי שתייה ופרכין ואמאי ליבטל מים ומלח לגבי עיסה ופרכה רב אשי משום דהוה ליה דבר ש"ס לו מתירין ואפ"ה צאלק לא צטיל והא מים ומלח לגבי עיסה מין צמינו מנין הוא ואפ"ה הכי י"היב טעמא משום דהוה ליה דבר ש"ס לו מתירין אלמא אפ"ה שלא צמינו לא צטיל ואי מוה"ל לא אריא דשאני מים ומלח כיון דעיסה לא מתעבדא אלא כהו כמין צמינו דמי תדע דלמרינן בריש שמעתא דתס"כ כי מקשינן וליבטל מים ומלח לגבי עיסה אמר להו ר' אבהו עיסה שנתערב ע"ה שרי שנתערב קצין של חצירו יאכל הלה וחדי ואחריה עליה ואמר רבי אושעיא דשפיר עבד דלחיוכו עליה מאי ש"ס חטים בשעורים דלא קאמר להו דהוה ליה מין צמינו מנין וצטל חטים בחטים נמי לר' יהודה הוא דלא צטיל לרבנן בטל מדקאמר ר' אושעיא הכי ולא קאמר הא מים ומלח לגבי עיסה חטים ושעורים הוא שמע מינה לחטים בחטים איכא לדמויי לפי שאי אפשר לעיסה בלא מים ומלח אלו דברי הראשונים ו"ל. ולי נראין דברי הרב אלפס ו"ל דכי תנן הכא דדבר ש"ס לו מתירין צמינו מנין צטיל מנין מילי כל שאסור עכשיו ועמיד להיות יתיר אחר זמן כנדרים משום דקא מיבעיא לי כיון דלרבנן ככולהו אסורין מין צמינו צטיל כמו צמינו מנין מה ראו חכמים לחלק בדבר ש"ס לו מתירין צין מנין לשאנינו מנין ומאחיה טעם וכך נראה לי בטעמם של דבר דחזיקו לרבנן ולר' יהודה דלפלונו צמינו צמינו א"ל צטיל א"ל לא ואמרין דפ' הקומץ רבה ^(ב) [מנחות כד]. דשניהם מקרא א' דרשו דתנאי [ויקרא טז] ולקח מדם הפר ומדם השעיר שא"פ שדרמו ש"ס פר מרובה קרי ליה דם השעיר אלמא לא צטיל וקסבר ר' יהודה דהיינו טעמא משום דמין צמינו מנין צטיל לפי שכל דבר שהוא דומה לחצירו אינו מחלישו ומצטלו אלא מחלישו ומצטלו מן המעמיד ומחזקו ומשום הכי כצירא ליה לר' יהודה ככולהו אסורין דמין צמינו לא צטיל ורבנן לא משמע להו הכי דמכל מקום מין צמינו דאיסור והיתר אין דומין זה לזה כיון דחד אסור וחד שרי שאין צאלק ראווי לילך אחר דמיון בעל"ס ^(א) אלא אחר חילוקן באיסור והיתר אלא היינו טעמא דדם הפר אינו מצטל דם השעיר משום דכיון דשניהם עולין כלומר שכשרים לזריקה אין מצטלין זה את זה דכי היכי דר' יהודה אולא אחר דמיון העצם אולא רבנן אחר דמיון ההיתר ולפיכך כל שחלוקין באיסור והיתר אפ"ה מין צמינו צטיל דהוה ליה כמין צמינו מנין ומשום הכי אמרינן דדבר ש"ס לו מתירין נטו רבנן משום חומרא דלרבי יהודה דכיון שאין דבר זה חלוק מן ההיתר לגמרי באיסור והיתר שהרי אף הוא סופו להיות יתיר כמותו אמרינן שאנינו צטל צמינו דאי הכי הוה דמו טובא חלא ש"ס צין צין ועוד שאנינו חלוקים לגמרי באיסור והיתר ומשום הכי לא צטיל אלא בשאנינו מנין צין כדאי שאלו חלוק ש"ס צין מנין לשאנינו מנין יעלה אחר שווי עכשיו כמין צמינו מנין צטיל לפי שהחלוק צין החינין סיבת הביטול והשווי נותן שלא יהו צטלין הלכך כל שהוא אסור עכשיו ואינו חסר מן צמינו אלא שעתיד להיות יתיר לאחר זמן אותו חסרון של איסור כיון שהוא מועט ראוי הוא שישלימו אותו חילוק ש"ס צין מנין לשאנינו מנין אכל כש"ס לו עכשיו היתר כי הריא דפ' משילין שאף מים ומלח מותרין עכשיו במקום שרגלי שתייה שוין זה הרי נתקרב הרבה היתר של עיסה למים ומלח שאף עכשיו שניהם מותרין וכיון שהיתרין קרוב אי אפשר לחילוק ש"ס צין מנין לשאנינו מנין שישלימו דהא ^(א) הש"ס לרבנן חילוק דהיתר ואיסור עדיף להו מחילוק דמנין ואינו מנין דבהא הוא דפליגי עליה דר' יהודה הלכך דבר שהוא יתיר עכשיו כמין ומלח ראוי יותר שלא יתבטל לגבי עיסה אע"ג דהוי מין צמינו מנין ממה שראוי שלא יתבטל דבר שהוא אסור עכשיו ועתיד להיות יתיר אחר זמן לגבי מין צמינו ומש"ה נהי דמסקינן דדבר ש"ס לו מתירין צמינו מנין צטיל מפני שהוא אסור עכשיו אסור רב אשי התם דמין ומלח שהן מתירין עכשיו אין צטלין לגבי עיסה אע"פ שהוא מין צמינו מנין ^(א) [והא] דלמרינן התם בריש שמעתא ^(א) [מ"ש] מחטים וחסטים בשעורים והיינו בעלמא ניניהו דלא סלקין דהא אחיכו עליה כדאיתא התם ולמסקנא לא סמיך עלייהו רב אשי כלל אלא אסקהי ^(א) דכיון דהוי דבר ש"ס לו מתירין שאף עכשיו י"ס לו שעת היתר אפ"ה צמינו מנין לא צטיל ופת שאפאה עם הל"ל בתנור להא דמ"א שאף עכשיו י"ס לה היתר לאכלה שלא כמותה הלכך צין הוא דאפ"ה צמינו מנין לא צטיל. ועוד דאפ"ה לא צטיל למידק כולי האי ויל בתר טעמא הרי אתה רואה שכל שהוא מוסף היתר החמירו בצטולו שפני שעתיד להיות יתיר אמרו שלא יתבטל צמינו וכיון שכן כל שהוא מוסף עוד היתר שאף עכשיו י"ס לו שעת הכושר ראוי להחמיר בצטולו שלא יתבטל אפ"ה צמינו מנין ומש"ה לא קשיא ממסקנא דהכא דמסקינן דבר ^(א) [ש"ס] לו מתירין צטל צמינו מנין אמסקנא דפרק משילין דלסקי רב אשי דאפ"ה צמינו מנין לא צטיל ולא ריכיינן לתרזי ולדחוקי כלל וההיא דפת שאפאה עם הל"ל בתנור לההיא דפרק משילין דמ"א ולא עוד אלא דעדיפא מינה משום דאיכא למימר דכי מצינן לאחמורי אדבר ש"ס לו מתירין צמינו לא מחמירין צמינו אלא כההיא דפת שאפאה עם הל"ל בתנור דליכא לאחמורי עליה צמינו דלא שייך כלל אי לא מחמירין עליה צמינו מנין נמצא שלא החמיר בו כלל ועלו דברי הרב אלפס ו"ל נכונים בטעמם. כן נראה לי. עוד ראיתי שהקשו עליו מנדאמרין בסוף פרק הערל ^(א) [יבמות פ"א]. גבי חתיכה של חטאת שנתערבה במלא חתיכות של חולין לא תעלה וקא ייבז רב אשי טעמא התם משום דהוה ליה דבר ש"ס לו מתירין וכל דבר ש"ס לו מתירין אפ"ה צאלק לא צטיל ואסקינא התם דהא דבר אשי צדוהא היא ולמאן אי לכהן מישרא שרי אי לישראל לעולם אסור אלא דהא דבר אשי צדוהא היא אלמא לא מיקרי דבר ש"ס לו מתירין אלא מאי דאסור האידנא ולבתר זימנא שרי אכל האי פיתא כהדי כשרא לעולם שרי ואי כמותה לעולם אסור ולא מיקרי דבר ש"ס לו מתירין כמסקנא דהתם. ומיתחזי לי דהא דפרכינן עליה מיהא ודאי צדוהא היא דהתם הכי קאמרין דכיון לישראל לעולם אסור למה נחמיר אלא ישראל מפני היתרו של כהן אינו צדין אכל פת שאפאה עם הל"ל בתנור כיון ש"ס לו ולכל אדם היתר זה עכשיו ראוי להחמיר בצטולו ודבר פשוט הוא: **גמ'**

י"א מ"י פ"ה מה' נדרים
הלכה י"א סמך לאון רמז
טו"ע י"ד סמך רמז
סעף ט:

פירוש הרא"ש

מותר ברטוב ובקיפה.
היינו דק דק כשר ורעוב
הנקפה בשולי הקדרה
דמשמע כשר דוקא מה
שקרא כשר: ר' יהודה
אומר. דכיון ש"ס טעם
כשר אסור: אימתי בזמן
שאמר בשר זה עלי.
דכיון דלמחר כשר זה שיהא
עליה חתיכה דאיסורא
ואסור טעמנו ובהנאמו
אכל כשאר קונם כשר עלי
לא אסור עמנו אלא כדבר
הנקרא כשר: מותר
בהבשיל שיש בו טעם
יין. כרגנן דרבי יהודה: